

Powszechna Wystawa Krajowa – najważniejsza wystawa w dziejach Poznania i Polski

Przemysław TRAWA

Powszechna Wystawa Krajowa, zorganizowana w 1929 roku z okazji 10-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, jest jedynym w swoim rodzaju przedsięwzięciem wystawienniczym, którego skala i rozmach nigdy nie powtórzyły się w historii Polski. Dzięki targowym tradycjom Poznania oraz wysiłkowi ówczesnego prezydenta miasta Cyryła Ratajskiego wystawa mogła się odbyć w naszym mieście.

Widok z lotu ptaka na tereny Międzynarodowych Targów Poznańskich

Bird's eye view of the grounds of MTP Poznań Expo

2019 rok przypomina nam, że PeWuKa to bardzo ważny rozdział w historii Poznania, któremu zawdzięczamy nie tylko rozkwit terenów

Międzynarodowych Targów Poznańskich, ale też wiele istniejących do dziś budynków czy rozwiązań urbanistycznych.

PeWuKa pokazywała dynamikę odrodzonego państwa polskiego, miała silny rys modernizacyjny i mocno wpłynęła na kształt oraz przyszłość Poznania. Stanowiła powiew nowoczesności w bardzo zróżnicowanym gospodarczo i społecznie kraju.

Podczas Wystawy pokazywano polskie dokonania w dziedzinie przemysłu, handlu, rolnictwa, opieki społecznej, wychowania fizycznego, sportu, kultury, sztuki i nauki. PeWuKa dla Polaków miała być oknem na świat, dlatego wszystko musiało być nowoczesne.

Przygotowania do wystawy trwały kilka lat. W tym czasie Poznań przerodził się z prowincjonalnego miasta w metropolię. Na ostatniej prostej, zimą 1928/1929 roku, organizatorom PeWuKi na drodze do sukcesu stanęły potężne mrozy. Słupek rtęci spadał do minus 30 stopni Celsjusza, a wciąż stawiano nowe pawilony, wykańczano inne, tworzono od podstaw tereny targowe w okolicach obecnej Areny, przebudowywano dworzec,

tworząc wejście zachodnie, układano torowisko na Reymonta i Szczanieckiej, aż trzykrotnie powiększono Palmiarnię.

PeWuKa zgromadziła 1427 wystawców, zaś ekspozycję zwiedziło 4,5 mln osób z całego świata. Powierzchnia wystawy zajęła 65 ha (obecnie Targi zajmują 23 ha), na których stanęło 112 obiektów – część z nich służy Poznaniowi i Targom do dzisiaj. Prace budowlane wykonywało 1200 robotników, a kolejnych kilka tysięcy pracowało w warsztatach wykonujących poszczególne ekspozycje. PeWuKa trwała 138 dni.

Wystawa przyciągnęła całe rzesze zwiedzających nie tylko z Polski, ale również z zagranicy. Goście wyjeżdżali z Poznania zafascynowani miastem, nowoczesną architekturą, atrakcjami i przede wszystkim – ciekawą, intrygującą ekspozycją.

Nigdy wcześniej ani nigdy później Polacy nie zorganizowali tak potężnej wystawy, z której rozmachem dzisiaj równać się mogą światowe wystawy EXPO czy największe międzynarodowe kongresy. PeWuKa była wydarzeniem, podczas którego polscy przedsiębiorcy i wynalazcy zaprezentowali wiele innowacyjnych rozwiązań. Wystawa dała impuls do dalszego rozwoju kraju. Warto poznać fenomen PeWuKi, która wciąż stanowi jedną z mniej znanych kart w historii naszego miasta, regionu i całego Polski. Wiele faktów i ciekawostek na temat Wielkiej Wystawy znaleźć można na specjalnie utworzonej stronie www.pewuka.pl.

Architekturą Wystawy i Poznania zachwycali się goście z całego kraju i świata. Wiele z obiektów wybudowanych z okazji PeWuKi służy Poznaniowi do dziś, są to m.in. część narożna pawilonu 3A (Westybul) na terenach Targów, Dworzec Zachodni, Collegium Anatomicum (ówczesny Pałac Sztuki), Collegium Heliodori Święcicki (ówczesny Pałac Rządowy), Hotel Polonia – największy hotel w międzywojennej Polsce (dziś Szpital Kliniczny). Na potrzeby wystawy wybudowano również wiele tymczasowych obiektów takich jak: Pawilon Pracy Kobiet, Pawilon Ministerstwa Poczty i Telegrafów czy Pawilon Fabryki Nawozów Sztucznych, a ich los był z góry przesądzony – po Wystawie zostały wyburzone.

Poza nowoczesną architekturą niezwykle uznanie wzbudziła też nowoczesna organizacja wystawy. Działała rozbudowana centrala telefoniczna i telegraf. Do dyspozycji zwiedzających oddano biura obsługi publiczności, banki, kantory, kasy kolejowe, teatry i kina, pośtańców, a nawet fryzjerów. Dziennikarzy obsługiwano w Prasowym Biurze Informacyjnym. Wydrukowano profesjonalne materiały promujące wystawę. PeWuKa była najgorętszym tematem poruszonym w mediach. Zafascynowani Wystawą dziennikarze napisali

Pawilon Reprezentacyjny
ob. Hala MTP nr 3A.
Fot.: Magdalena
Ostrowicka

Representative Pavilion,
now MTP Hall No. 3A.
Photo: Magdalena
Ostrowicka

o niej 20 000 entuzjastycznych artykułów. Dzięki temu Poznań stał się najmodniejszym miastem, które wypadało odwiedzić. PeWuKa miała też swój dwutygodnik – „Echo Powszechnej Wystawy Krajowej”, w którym licznie reklamowali się wystawcy.

Na wystawie goście szukali również rozrywki. Postarano się, by i ona stała na światowym poziomie. Organizowano koncerty, pokazy filmów i sztucznych ogni. W Arenie odbywały się wyścigi konne, powozowe i samochodowe. Wielkim powodzeniem cieszyła się poznańska Palmiarnia z największym kompleksem roślinności tropikalnej w Polsce. Zwiedzający PeWuKę mogli podziwiać największą fontannę ulokowaną w parku Wilsona. Jedną z większych atrakcji dla zwiedzających było niewątpliwie specjalnie wybudowane Wesołe Miasteczko wzorowane na najlepszych europejskich luna-parkach. Najdłuższa kolejka górską, przenośna zjeżdźalnia wodna, diabelskie koło czy „wioska murzyńska” stanowiły najmodniejsze atrakcje ówczesnego okresu, często widziane w Polsce po raz pierwszy. Jedną z atrakcji parku rozrywki, wzbudzającą ogromne zainteresowanie panów, był pierwszy polski peep-show dumnie nazwany „Najpiękniejsze Kobiety Świata”...

Z perspektywy czasu można śmiało pokusić się o stwierdzenie, że Powszechna Wystawa Krajowa stanowi swego rodzaju mit założycielski współczesnego Poznania. Stanisław Wachowiak, Prezes Zarządu i Naczelny Dyrektor PeWuKi,

powiedział: *Niech o tem pamiętają wszyscy ci, którzy kiedykolwiek będą tworzyć wielkie zbiorowe dzieła. Trzeba wszystko przewidzieć i niczego nie zaniedbać, a ponad wszystko pamiętać o jednej rzeczy: wielkie przedsięwzięcia i ich powodzenie w daleko mniejszej mierze zależą od domniemyanych czy istotnych rzutów genialnych niż od cnót zwykłych (...). A te cnoty zwykłe to: dotrzymanie słowa, wytrwałość, pilność i akuratność*¹. Tę spuściznę Targi Poznańskie starają się kultywować również dzisiaj. To między innymi dzięki zorganizowaniu dziewięćdziesiąt lat temu tak ogromnego przedsięwzięcia nasze miasto ma dzisiaj mocną pozycję ważnego ośrodka targowego na mapie Europy i świata.

Przemysław Trawa

Prezes Zarządu

¹ PWK *Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu 1929*, Oficyna Wydawnicza Problemów Polonijnych i Prawno-Ekonomicznych „LAWICA” z Poznania, 1992.

General National Exhibition – the most important exhibition in the history of Poznań and Poland

Przemysław
TRAWA

General National Exhibition, known also as PeWuKa after its Polish initials “PWK”, organized in 1929 to celebrate the 10th anniversary of Poland’s independence, is a one-of-a-kind exhibition project, the scale and momentum of which have never recurred in the history of Poland.

During the Exhibition, Polish achievements in the field of industry, trade, agriculture, social services, physical education, sports, as well as culture, art and science were presented. PeWuKa for Poles was to be a window on the world, so everything had to be modern.

PeWuKa brought together 1,427 exhibitors, and the Exhibition was visited by 45 million people from all over the world. The Exhibition area covered 65 hectares (currently, MTP Poznań Expo takes up the area of 23 hectares), with 112 facilities – some of them serve Poznań and MTP Poznań Expo to this day. Construction works were performed by 1,200 workers, and a few thousand more worked in workshops, preparing individual exhibition stands and display elements. PeWuKa lasted for 138 days.

Never before, nor ever after, Poles have organised such a grand-scale exhibition, which currently may be compared to the World EXPO or the largest international congresses. The General National Exhibition was an event during which Polish entrepreneurs and inventors presented a number of innovative solutions. It gave impetus to further development of the country.

In retrospect, one can easily say that the General National Exhibition is a kind of founding myth of contemporary Poznań.

The grounds
of MTP Poznań Expo

Teren
Międzynarodowych
Targów Poznańskich

